

***MÄNTSÄLÄN
KANSALAI SOPISTON
TAITEEN PERUSOPETUKSEN
YLEISEN OPPIMÄÄRÄN
OPETUSSUUNNITELMA
AIKUISTEN KÄSITYÖSSÄ***

**Mäntsälän
kansalaisopisto**

Sisällys

11. 5. Aikuisten käsityön taiteen perusopetus (Atpo)	2
11.5.1. Aikuisten taiteen perusopetuksen käsityön yhteiset opinnot	3
11.5.1.1. Väri ja pinta	4
11.5.1.2. Perinne	5
11.5.1.3. Muotoilu	5
11.5.1.4. Rythmi ja toisto	5
11.5.1.5. Pukeutuminen	6
11.5.1.6. Palveluympäristöt	6
11.5.2. Aikuisten taiteen perusopetuksen käsityön teemaopinnot	7
11.5.2.1. Teemakurssit	8
11.5.2.2. Teemakurssi: Taiteen näyttelyt ja esitykset	8
11.5.2.3. Lopputyö teemakurssi	9
11.6. Työtavat aikuisten taiteen perusopetuksen käsityön opetuksessa	9
11.7. Oppimisen arviointi aikuisten taiteen perusopetuksen käsityön opetuksessa	10
Lähteet:	10

11. 5. Aikuisten käsityön taiteen perusopetus (Atpo)

Aikuisten käsityön opetuksessa noudatamme taiteen perusopetuksen käsityön yleisen oppimäärän tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä. Käsityön opetuksen tavoitteena on oman ilmaisutavan, muotoiluajattelun ja taiteellisen työskentelyn kehittäminen. Opetuksessa otamme huomioon aikuisen opiskelijan motivoituneisuus, omatoimisuus ja aiempi osaaminen. Päämääränä on oppimisen ilon saavuttaminen tekemisen, vuorovaikutuksen, ponnistelemisen, uuden oivaltamisen sekä kyseenalaistavan ja kokeilevan työskentelyn avulla. Tavoitteena on, että opiskelija voi syventää opintojaan itseä kiinnostaviin sisältöihin. Erilaiset yhteistyöhankkeet muiden alojen toimijoiden ja organisaatioiden kanssa tuovat sosiaalisen ja yhteiskunnallisen näkökulman osaksi opintoja. Opinnot antavat valmiuksia opitun hyödyntämisessä omassa työssä, harrastuksissa, elinikäisessä oppimisessa tai yritystoiminnassa.

Käsityön taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän tehtävänä on tarjota opiskelijalle kokemuksia käsityöstä, muotoilusta ja teknologiasta. Opinnot luovat edellytyksiä opiskelijan myönteiselle suhteelle käsityölliseen tekemiseen. Tuemme opiskelijaa hänen oman ilmaisunsa, ongelmanratkaisutaitojensa ja tekemisen tavan etsimisessä. Opiskelija kehittää käsityötaitojaan kokemusmaailmaan kiinnittyvällä, tutkimaan kannustavalla ja elämyksellisellä lähestymistavalla.

Opiskelija tutustuu eri materiaalien, tekniikoiden ja työvälineiden käyttöön sekä työturvallisuuteen. Hän pohtii kulttuurista ja yhteiskunnallista osallisuutta itse käsitöitä tekemällä sekä pohtimalla käsityöläisyyden merkityksiä ja tutustumalla paikalliskulttuuriin. Hän havainnoi ympäristöä ja kulttuurin moninaisuutta sekä soveltaa havaintojaan omassa työskentelyssä. Opiskelija pohtii vastuullista kuluttamista ja tuottamista ekologisesta, esteettisestä ja eettisestä näkökulmasta. Opinnot luovat perustaa käsityöharrastukselle, joka asettuu osaksi elävää käsityökulttuuria ja taiteiden kenttää.

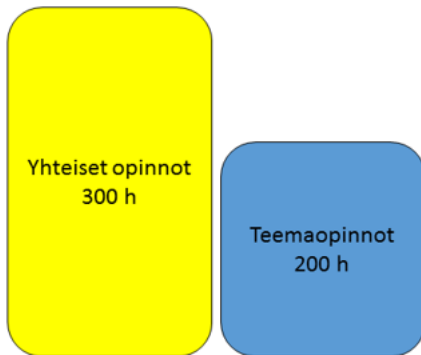
Opetuksen tavoitteena on auttaa opiskelijaa näkemään käsityö monitieteisenä ilmiönä. Opettaja innostaa opiskelijaa tarkastelemaan käsityön, taiteiden ja tieteiden yhteyksiä sekä löytämään niistä uusia oivalluksia. Opettaja kannustaa opiskelijaa arvostamaan kokovaltaisesti käsityötä sekä prosessina että tuotteena. Opinnot kannustavat ideoimaan ja rakentamaan uutta. Opintojen tavoitteena on innostaa opiskelijaa käsityön, kulttuurin ja muotoilun elinikäiseen harrastamiseen. Opiskelija tiedostaa käsityön ohella mm. kuvataiteen, arkkitehtuurin, musiikin ja tanssin osana taidetta.

Käsityön perustaitoja Mäntsälän kansalaisopiston taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelmassa ovat:

- Ompelu ja vaatetus
- Lankatyöt
- Muotoilu
- Punonnat
- Värjäys ja kuviointi
- Kulttuuri- ja taidehistoriaan sekä nykytaiteeseen tutustuminen.

Rakenne ja laajuus

Käsityön opinnot koostuvat yhteisistä opinnoista ja teemaopinnoista. Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän laskennallinen laajuus on 500 tuntia (18,5 opintopistettä), josta yhteisten opintojen laskennallinen laajuus on 300 tuntia (11,1 opintopistettä) ja teemaopintojen 200 tuntia (7,4 opintopistettä). Laskennallisen laajuuden tunti on 45 minuuttia. Yhteisiä opintoja ja teemaopintoja opiskelija voi suorittaa samanaikaisesti (kuva 1.). Lopputyö teemakurssin (50 tuntia) opiskelijat suorittavat yhteisten opintojen jälkeen.

Kuva 1. Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän rakenne

11.5.1. Aikuisten taiteen perusopetuksen käsityön yhteiset opinnot

Tavoitteet

Käsityön yhteisten opintojen tarkoituksena on hankkia käsityön perustaidot. Opintojen tavoitteena on innostaa opiskelijaa kehittämään käsityön tekemisessä, suunnittelussa ja toteuttamisessa tarvittavia taitoja. Opiskelija tutustuu käsityöhön ja muotoiluun sekä tarkastelee käsityötä yhteiskunnallisena, kulttuurisena ja monitieteisenä ilmiönä.

Käsityön keskeiset tavoitteet ovat:

- Taidot ja muotoilu
- Yhteiskunta ja kulttuuri
- Taiteiden ja tieteiden välisyys.

Keskeiset sisällöt

Käsityön yhteisissä opinnoissa opiskelija tuottaa tuotteita, teoksia ja palveluita yksin ja yhdessä sekä itselle että toisille. Tuotteissa käytettävyyden ja tarkoituksenmukaiset materiaalit luovat perustan käsityölliselle tekemiselle. Teoksissa materiaalit ja tekniikat toimivat ilmaisun välineinä. Palveluissa tekeminen ilmenee osallisuutena, yhteisöllisyytenä ja hyvinvointina.

Opiskelija tutkii käsityössä teknologiaa tekemisen ja ilmaisun välineinä. Käsityössä teknologialla ymmärretään tarkoituksenmukaisten välineiden oikeanlaista käyttöä. Muotoilua opiskelija käsittelee kokonaisvaltaisesti koko käsityöprosessin ajan, suunnittelusta valmiiseen tuotokseen. Taiteen

perusopetuksessa opiskelija tarkastelee käsityötä, siihen liittyvää teknologiaa ja muotoilua kulttuurisina, yhteiskunnallisina, monitieteisinä ja taiteeseen liittyvinä ilmiöinä.

Käsityön yhteisten opintojen keskeiset sisällöt ovat:

- Pukeutuminen
- Esine- ja tekstiiliympäristöt
- Palveluympäristöt
- Rakennetut ja luonnonympäristöt.

Sisältöjen valinnassa lähtökohtana ovat opiskelijoille merkitykselliset ilmiöt, joita opiskelija lähestyy henkilökohtaisten kokemusten kautta kohti yleisempiä käsityön ilmiöitä. Opiskelijat pohtivat kaikkia keskeisiä sisältöjä esteettisyyden, eettisyyden ja ekologisuuden näkökulmasta. Opinnoissa tarkastellaan laaja-alaisesti kaikkien keskeisten sisältöjen osa-alueita.

Opintojen alussa opiskelijat orientoituvat taiteen perusopetuksen opintokokonaisuuteen ja tutustuvat kokonaisvaltaisen käsityöllisen muotoilun ja suunnittelun perusteisiin.

Laajuus

Yhteiset opinnot kestävät kolme lukuvuotta ja ovat yhteensä 300 tuntia (11,1 op.). Yhteiset opinnot koostuvat kuudesta opintokokonaisuudesta.

Jokaisessa opintokokonaisuudessa on lähiopetusta pääsääntöisesti 36 oppituntia ja kotitehtäviä 14 oppituntia, kuitenkin yhteensä aina 50 oppituntia. Oppitunnin pituus on 45 min.

11.5.1.1. Väri ja pinta

Opiskelija tutustuu värioppiin ja suunnittelun perusteisiin. Käsityötekniikoissa opiskelija syventyy neulontaan ja virkkaukseen. Hän asettaa omat tavoitteensa, joiden lähtökohtana ovat arjen ympäristöstä nousevat tarpeet. Opiskelija harjoittelee uusia taitoja ja ilmaisua omissa käsityöissään ja opettelee käyttämään materiaaleja, tekniikoita sekä välineitä monipuolisesti ja turvallisesti. Hän oppii ymmärtämään

ohjeiden, menetelmien ja työjärjestyksen yhteyden lopputulokseen.

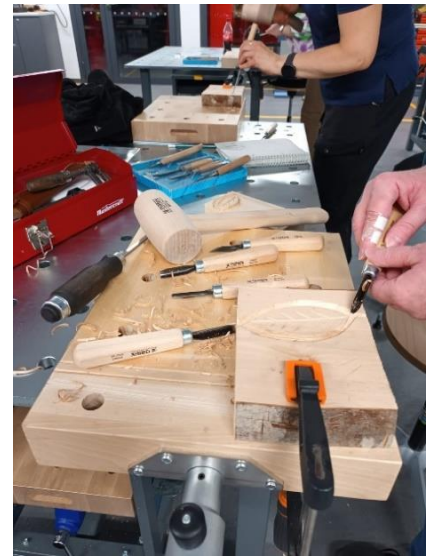
11.5.1.2. Perinne

Opiskelija tutustuu kulttuuri- ja taidehistoriaan (tyylisuunnat), tekstiilitaiteeseen ja tekstiiliympäristöön kulttuurien ja perinteen näkökulmasta. Hän osaa kertoa omia ajatuksia, tunteita, tulkintoja käsityöstä, ympäristöstä ja kulttuurista. Hän osaa tuoda perinteistä ja ympäristöstä lähteviä virikkeitä omaan suunnitelmiinsa.

11.5.1.3. Muotoilu

Muotoilun opintokokonaisuuden tavoitteet muodostuvat tieteiden ja taiteiden välisyydestä, ja aiheena on rakennetut- ja luonnonympäristöt. Opiskelija työskentelee pehmeiden ja kovien materiaalien parissa. Hän harjoittelee käsityötekniikoita, oikeiden välineiden käyttöä sekä suunnittelee ja valmistaa työn oman kiinnostuksensa mukaan.

11.5.1.4. Rythmi ja toisto

Opintokokonaisuuden tavoitteet ovat ekologisuus, kestävä kehitys, käsityötekniikoiden harjoittelu ja käsityötaidoissa kehittyminen. Opiskelijat miettivät käsityön eettisyyttä ja kulttuurien moninaisuutta sekä vastuullista kuluttamista ekologisuuden näkökulmasta. Opiskelija pohtii omien valintojen vaikutusta käsityöiden tekemisessä ja millaisia ajatuksia, tunteita ja tulkintoja käsityöstä, ympäristöstä ja kulttuurista opiskelijalla on. Hän harjoittelee kankaankuvioinnin ja värjäyksen tekniikoita ja luonnonmateriaaleilla punomista.

11.5.1.5. Pukeutuminen

Opintokokonaisuuden sisältö on pukeutuminen. Keskeinen tavoite on taiteiden ja tieteiden välisyys. Opiskelija tarkastelee pukeutumista vaateusteknologian, muodin ja fysiologian näkökulmasta. Opiskelija pohtii ja käsittelee käsityöprosessissaan työohjeen ja -järjestyksen sekä valittujen työmenetelmien vaikutusta tuotteensa lopputulokseen. Opinnot sisältävät muotoilua, kaavan muokkaamista, ompelun rakenteita, vaateen valmistusta sekä harjoituksia.

11.5.1.6. Palveluympäristöt

Opintojaksolla opiskelija kehittää edelleen omaa ilmaisutapaansa, muotoilujatteluaan ja taiteellista työskentelyään. Opiskelija soveltaa omaan ilmaisuunsa aiempaa opittua sekä uusia tekniikoita. Opiskelija tekee kokeiluja käsityön erikoistekniikoista ja pohtii käsityöilmaisun mahdollisuuksia toteutuksissaan ja palvelun tuottajana. Opiskelijat tutustuvat palveluympäristöihin ja tekevät yhteistyöprojektin ulkopuolisen toimijan kanssa.

11.5.2. Aikuisten taiteen perusopetuksen käsityön teemaopinnot

Tavoitteet

Käsityön teemaopintojen tarkoituksena on opiskelijan yhteisissä opinnoissa hankkimien taitojen laajentaminen. Opetuksessa huomioidaan opiskelijoiden erilaiset vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet, paikalliset resurssit, ajankohtaiset ilmiöt sekä paikallisuus. Teemaopintoihin sisältyy vaihtoehtoisesti oman kansalaisopiston kädentaitokursseja tai muissa oppilaitoksissa suoritettuja ja hyväksi luettavia opintoja.

Opetuksen keskeisiksi tavoitteiksi on määritelty:

- Taidot ja muotoilu
- Yhteiskunta ja kulttuuri
- Taiteiden ja tieteiden välisyys.

Keskeiset sisällöt

Keskeiset sisällöt ovat samat kuin yhteisissä opinnoissa. Opiskelijat syventyvät teemaopinnoissa keskeisiin sisältöihin valitsemiensa kurssien ja opintokokonaisuuksien kautta.

Käsityön teemaopinnoissa tuotetaan tuotteita, teoksia ja palveluita yksin ja yhdessä sekä itselle että toisille. Tuotteissa käytettävyyden ja tarkoituksenmukaiset materiaalit luovat perustan käsityölliselle tekemiselle. Teoksissa materiaalit ja tekniikat toimivat ilmaisuvälineinä.

Palveluissa tekeminen ilmenee osallisuutena, yhteisöllisyytenä ja hyvinvointina. Käsityössä teknologiaa tutkitaan tekemisen ja ilmaisun välineenä. Muotoilua tarkastellaan kokonaisvaltaiseen tuottamiseen kuuluvana toimintana. Käsityötä, teknologiaa ja muotoilua käsitellään kulttuurisina, yhteiskunnallisina, monitieteisinä ja taiteeseen liittyvinä ilmiöinä.

Käsityön teemaopintojen keskeiset sisällöt ovat:

- Pukeutuminen
- Esine- ja tekstiiliympäristöt
- Palveluympäristöt
- Rakennetut- ja luonnonympäristöt.

Sisältöjen valinnassa lähtökohtana ovat opiskelijoille merkitykselliset ilmiöt, joita hän lähestyy henkilökohtaisten kokemustensa kautta kohti yleisempiä käsityön ilmiöitä. Kaikkia keskeisiä sisältöjä opiskelijat pohtivat esteettisyyden, eettisyyden ja ekologisuuden näkökulmasta. Opinnoissa tarkastelemme laaja-alaisesti kaikkien keskeisten sisältöjen osa-alueita.

Laajuus

Käsityö teemaopinnot ovat laajuudeltaan yhteensä 200 oppituntia (7,4 op.), johon sisältyy pakollinen 50 oppitunnin loppuopintokurssi. Oppitunnin laskennallinen pituus on 45 min.

11.5.2.1. Teemakurssit

Opiskelija valitsee teemakursseja opiston muusta kädentaitokurssien tarjonnasta. Teemakursseiksi voimme hyväksyä myös muualla suoritettuja kädentaitojen opintoja. Opiskelija tekee käymästään kurssista portfolion (Peda.nettiin). Käsitöiden päätoiminen opettaja päättää, mitkä kurssit voi hyväksi lukea teemakursseiksi.

11.5.2.2. Teemakurssi: Taiteen näyttelyt ja esitykset

Vapaavalintaista kurssia opiskelija voi täydentää koko opiskeluajan. Opiskelija tutustuu itsenäisesti taiteen instituutioihin, muihin kulttuurikohteisiin, ajankohtaisiin taiteen ilmiöihin sekä taiteen ammattilaisten työhön. Opiskelija saa monipuolisia kulttuurisia ja taiteellisia vaikutteita. Opiskelija tekee havaintoja esityksistä ja/tai näyttelystä ja täyttää teemakurssin lomakkeen sekä palauttaa sen opettajalle. Esityksessä /näyttelyssä käynnistä saa kerrytettyä kurssia 2 oppituntia/kerta. Jos opiskelija itse osallistuu taiteilijana muiden järjestämiin näyttelyihin, esityksiin tai messuille / myyjäisiin omilla tuotteillaan, opiskelija ja opettaja sopivat erikseen opiskelijan saamat tuntimäärät toiminnastaan.

11.5.2.3. Lopputyö teemakurssi

Oppilaitoksessamme teemaopinnot päättyvät itsenäisen lopputyön tekemiseen. Opiskelija esittelee ideaansa ja sopii opettajan kanssa lopputyön tekemisestä, sen laajuudesta, työtavoista ja materiaaleista. Opiskelija laatii itsenäisen työn eri vaiheista oppimiskansion (portfolion Peda.nettiin), jossa hän arvioi omaa työskentelyään.

Opiskelija osoittaa osaamisensa sekä kehittymisensä lopputyössään. Lopputyössä opiskelija pohtii työskentelyään esteettisyyden, eettisyyden ja ekologisuuden näkökulmasta.

Lopputyön tavoitteet ovat yhtenäiset muiden teemakurssien tavoitteiden kanssa. Opinnot kannustavat opiskelijaa havainnoimaan ympäristöä ja kulttuurin moninaisuutta sekä innostavat soveltamaan havaintoja omassa työskentelyssä.

Lopputyö teemakurssi sisältää opiskelijoiden yhteisen näyttelyn järjestämisen.

11.6. Työtavat aikuisten taiteen perusopetuksen käsityön opetuksessa

Käsityölle on ominaista havainnoille, pohdiskelulle, käsitteellistämislle, vuorovaikutukselle, arvottamiselle, tulkinnalle ja aktiivisuudelle perustuva toiminta. Se ilmenee niin opiskelijan käsityöprosessissa kuin laajemmin yhteisön jäsenenä toimiessa.

Työtapojen monipuoliset valinnat tukevat yksilöllistä tietojen ja taitojen oppimista, ilmaisua ja testaamista sekä yhteistoiminnallista käsityötä. Oppimisympäristöt tukevat tarkoituksenmukaisesti erilaisten materiaalien, tekniikoiden ja teknologioiden tutkimista sekä niiden kekseliästä soveltamista ja opiskelijoiden erityisosaamisalueiden kehittymistä.

Opiskelijat tutustuvat erilaisiin ilmiöihin elämyksellisesti ja kokemuksellisesti, niitä tutkimalla ja arvottamalla. Työskentelylle asetetut tavoitteet ohjaavat mielikuvitusta, ihmettelyä ja ideoiden kehittelyä. Työskentelyssä korostuu käsillä tekemisen ja oivaltamisen ilo. Työtapojen ja materiaalien valintaa ohjaavat kestävä kehityksen ja kiertotalouden periaatteet.

Opiskelija dokumentoi käsityöprosessinsa. Hän kerää oppimateriaalia sähköiseen oppimisalustaan Peda.nettiin tekemäänsä portfolioon opintojen alusta alkaen. Opiskelija kerää portfolioonsa materiaalia ja kuvia oppimistehtävistään, omista luonnoksistaan, sanallistaa omaa tekemistään ja tekee itsearviointia. Opiskelijoilla on mahdollista korvata lähiopetustunneilta poissaolojaan opettajan kanssa sovitulla kotona tehtävillä korvaavilla käsityön tehtävillä.

Opiskelija osallistuu vuosittain järjestettävään Ilona -kevätnäyttelyyn. Lopputyökurssiin sisältyy opiskelijoiden yhteisen näyttelyn järjestäminen.

11.7. Oppimisen arviointi aikuisten taiteen perusopetuksen käsityön opetuksessa

Oppimisen arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan kehittymistä opinnoissaan, ilmaisussaan, taidoissaan sekä ohjata häntä omien tavoitteiden asettamisessa. Oman tekemisen analysointi ja reflektointi tukee oppimisen syvenemistä. Arviointia tapahtuu koko opintojen ajan monipuolisin menetelmin. Opiskelija perehtyy käsityön arvioinnin periaatteisiin ja käytäntöihin opiskelun alussa.

Taiteen perusopetuksen käsityön yleisen oppimäärän arvioinnin kohteet ovat:

- Taidot ja muotoilu
- Yhteiskunta ja kulttuuri
- Taiteiden ja tieteiden välisyys

Oppimisen arviointiin sisältyy palautetta kaikista opetukselle asetetuista tavoitteista.

Opettaja valitsee arviointimenetelmät siten, että niiden avulla voidaan parhaalla mahdollisella tavalla arvioida opiskelijan tavoitteiden saavuttamista. Opettajan valitsemat arviointimenetelmät soveltuvat käytettyihin opetusmenetelmiin ja tukevat oppimista. Monipuoliseen arviointiin sisältyy erilaisia palautteen antamisen tapoja, kuten arviointikeskusteluja, itse- ja vertaisarviointia. Opiskelija saa jatkuvaa sanallista palautetta opinnoistaan. Näyttelyiden ja muiden esittäytymisten kautta opiskelijat voivat saada myös julkista palautetta.

Oppimisen arviointi on vuorovaikutusta opiskelijan, muiden opiskelijoiden ja opettajan välillä. Arvioinnin tavoitteena on tukea opiskelijan omien tavoitteiden asettamista ja edistymisen seuraamista suhteessa niihin. Oppimista ja osaamista arvioivat sekä opettaja että opiskelija itse monipuolisesti opiskelijan oppimisprosessissa, tuotteissa, teoksissa ja palveluissa. Opiskelijaa rohkaistuu antamaan ja vastaanottamaan palautetta. Opiskelija harjoittelee arviointitaitojaan opintojen kuluessa. Opettajan antama palaute on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja jatkuvaa. Arvioinnit kannustavat opiskelijaa osaamisensa laajentamiseen, soveltamiseen ja esittelemiseen.

Opiskelijalla on käytössään opintojen aikana Peda.net, johon opiskelija kokoaa kuvallista ja sanallista itsearviointiaan. Arviointia tapahtuu jatkuvasti tuntien aikana. Opettaja antaa opiskelijoille tunnustusta sekä kannustavaa että rakentavaa vuorovaikutteista palautetta. Opettaja myös johdattelee opiskelijat antamaan kannustavaa ja rakentavaa vertaispalautetta toisilleen.

Käsityön yleisen oppimäärän lopputyö teemaopintoihin sisältyy opiskelijan kokoama portfolio osaamisestaan, jossa on sanallista ja/tai kuvallista aineistoa sekä itsearviointia. Opiskelija saa päättötodistuksen opinnoistaan suoritettuaan kaikki yhteiset opinnot ja vaadittavan määrän teemaopintoja.

Lähteet:

Opetushallitus, Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet, OPH-2069-2017